

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: عباس هاشمی
برگردان: م. قربانی
۲۸ فیروزی ۲۰۲۴

افول نظم جهانی تک قطبی و ظهور بریکس

فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و فرو ریختن دیوار برلین در سال ۱۹۸۹، نظم جهانی تک قطبی به رهبری ایالات متحده را به وجود آورد. جهانی شدن نیز به عنوان ثمره جانبی این نظم جهانی تک قطبی پدیدار شد. ایالات متحده موفق شد بیش تر کشورها را به سوی منافع منحصر به خود و متحدانش جذب کند. در این دوران جهانی شدن شبکه زنجیره تأمین جهانی به سطح بی سابقه‌ای رسید. جرج بوش، رئیس جمهور اسبق ایالات متحده در سخنرانی خود در سال ۱۹۹۱ اعلام کرد که این نظم جهانی به رهبری امریکا، دارای مزیت‌های جهانی است. وی معتقد بود که رفتار ملل مختلف تابع «حاکمیت قانون» خواهد بود و سازمان ملل متحد با تحقق چشم انداز و تعهدات حامیان این سازمان نقش معتبر حافظ صلح را ایفاء خواهد نمود. برخی فیلسوفان مشهور امریکائی به ویژه فرانسیس فوکویاما مدعی پیروزی دایمی نظم جهانی لیبرالی به رهبری امریکا شدند.

با این حال، همه این فرضیات و اظهارات قابل بحث بودند، زیرا این سیستم، درست مانند همه نظام‌های جهانی پیشین، تا زمانی که امریکا شکست ناپذیر باقی بماند، دوام پیدا می‌کند. تنها چیزی که در دنیا ماندگار است، تغییر است. بنا بر این، اظهارات در باره جاودانگی جهان به رهبری امریکا گمراه کننده است. کاهش نفوذ امریکا بر جهان، اکنون تصویر کاملی از ماهیت سیال جهان را نشان می‌دهد. قدرت، ابر قدرت جهانی را کور می‌کند، تا آنجا که تصور کند هژمونی‌اش غیر قابل غلبه است. آن‌ها فریب این توهم را خورده اند که رقبای سابق‌شان، آنان را به عنوان مافوق خود پذیرفته اند، و دیگر رقیب نیستند. اما واقعیت درست خلاف آن است. کسانی که زمانی از یک ابر قدرت شکست می‌خوردند، در طول

زمان متحول می‌شوند و با افسوس از شکوه گذشته خود یاد می‌کنند. سایر ملل می‌آموزند طبق قوانین هژمون بازی کنند و به اهداف خود برسند و در عین حال از تحمیل خواسته‌های قدرت تک‌قطبی بگریزند. چین نمونه خوبی در این زمینه است. این کشور قطب صنعتی جهان است. با گذشت زمان، با اجتناب از جنگ و درگیری‌های مسلحانه، خود را به یک غول اقتصادی تبدیل کرده است. اکنون چین بزرگترین تهدید برای هژمونی امریکا تلقی می‌شود.

از سوی دیگر، امریکا یکی از ناقضان کلیدی دیدگاه خود در مورد جهان مبتنی بر «حاکمیت قانون» باقی مانده است. نظم جهانی مبتنی بر «حاکمیت قانون» به نظم جهانی مبتنی بر اجبار و ارباب تبدیل شده است. امریکا در بیش از ۸۰ درصد جنگ‌های پس از جنگ جهانی دوم نقش داشته است. و برای به راه انداختن این جنگ‌ها به بهانه گسترش صلح و دمکراسی تصمیمات یک جانبه‌ای اتخاذ کرده است. جنایت‌های جنگی ظالمانه امریکا در عراق، افغانستان و کشورهای دیگر جهان واقعیت توهم نظم امریکائی مبتنی بر «حاکمیت قانون» را برملا می‌کند. حمایت اخیر امریکا از نسل‌کشی اسرائیل در غزه و ناتوانی ایالات متحده در جلوگیری از کشتار شهروندان بی‌گناه، این نظم یک‌قطبی را بیش از پیش تضعیف کرده است.

تاریخ جهان نشان می‌دهد که رقابت و هم‌آوردی بین قدرت‌های بزرگ همیشه وجود داشته است. بنا بر این، اعتقاد به این نظر که دنیای تک‌قطبی مستعد بی‌ثباتی است و بعید است برای مدت طولانی بقاء داشته باشد، نظری قانع کننده است. لذا، شکاف میان بلوک‌های سیاسی جهان پیوسته باقی می‌ماند. سقوط نظم تک‌قطبی به دلیل اقدامات یک‌جانبه و اعتماد بیش از حد به خود، موجبات ظهور بلوک‌های بدیع و ائتلاف بین ملت‌ها را فراهم آورد. این بلوک‌های جدید سقوط نظم تک‌قطبی جهان را تضمین می‌کنند. در دنیای تک‌قطبی به رهبری امریکا، جنوب جهانی پیوسته مورد غفلت و بی‌توجهی واقع شده است. ایالات متحده همیشه کشورهای جنوب جهانی را برای منافع خود استثمار کرده است. غرب آسیای نفت‌خیز همیشه قربانی سرکوب و استبداد امریکا بوده است. گفته می‌شود که ایالات متحده برای دسترسی به منابع معدنی منطقه جنگ‌هایی را علیه کشورهای مختلف غرب آسیا به راه انداخته است. افزون بر این، ایالات متحده همچنین برای خیانت به متحدانش پس از دستیابی به منافع خود، معروف است. به قول هنری کیسینجر، وزیر خارجه اسبق امریکا، «دشمنی با امریکا ممکن است خطرناک باشد، اما اتحاد با آن کشنده است.» ظهور بریکس تحت رهبری روسیه و چین پایان قریب‌الوقوع نظم جهانی تک‌قطبی معاصر را ترسیم می‌کند. سیاست‌های فراگیر روسیه و چین توجه اغلب ملت‌های جهان، به ویژه جنوب جهانی را به خود جلب کرده است. اظهارات پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، علیه اسلام‌هراسی مورد استقبال و قدردانی میان کشورهای جهان اسلام قرار گرفته است. خلاف ایالات متحده، روسیه و چین سیاست خارجی صلح‌آمیز را دنبال می‌کنند. این یکی از عوامل اصلی رشد سریع کشورهای بریکس است. گنجاندن ایران، عربستان سعودی و امارات متحده عربی، موفقیت دیپلماتیک نظم جهانی فراگیر است که روسیه و چین پیشرو آن هستند. افزون بر این، آشتی میان ایران و عربستان سعودی با میانجیگری چین، چهره بریکس را بیش از پیش بهبود بخشیده است. در نتیجه، قریب به ۴۰ کشور در جهان به عضویت در بریکس علاقه نشان داده اند. ظلم و ستم امریکا و سیاست‌های انحصاری آن از دلایل اصلی سقوط سریع نظم جهانی تک‌قطبی است. نظم جهانی چندقطبی برابری خواه و فراگیر به رهبری کشورهای بریکس، دیر یا زود جایگزین نظم جهانی تک‌قطبی به رهبری امریکا خواهد شد.

برگرفته از: نیو ایسترن آوتلوک

منتشر شده در تاریخ: ۱۷ فبروری ۲۰۲۴